

PELAKSANAAN PENGAJARAN DAN PEMBELAJARAN PERNIAGAAN DAN KEUSAHAWANAN DALAM KALANGAN GURU KEMAHIRAN HIDUP SEKOLAH RENDAH DI DAERAH BATU PAHAT DARI PERSEPSI PELAJAR

¹Rafidah Binti Yatim @ Mohd Yatim dan ²Mohd Safiee bin Idris

¹Sekolah Kebangsaan Pintas Puding, 86400 Parit Raja, Batu Pahat, Johor.
umiamzar09@yahoo.com.my

²Fakulti Pendidikan Teknikal Dan Vokasional
Universiti Tun Hussein Onn Malaysia
safiee@uthm.edu.my

ABSTRAK

Dalam konteks perniagaan dan keusahawanan, sikap, kemahiran dan penerapan nilai keusahawanan oleh guru Kemahiran Hidup amat penting dalam menarik minat pelajar. Kajian ini dijalankan untuk mengkaji persepsi pelajar terhadap pelaksanaan pengajaran dan pembelajaran Perniagaan dan Keusahawanan dalam kalangan guru Kemahiran Hidup berdasarkan kepada empat konstruk iaitu sikap guru, tahap kemahiran guru, penerapan nilai keusahawanan dan minat pelajar. Seramai 210 orang pelajar tahun lima di empat buah sekolah kebangsaan gred A luar bandar telah dipilih sebagai responden dalam kajian ini iaitu SK Pintas Puding, SK Seri Sabak Uni, SK Kota Dalam dan SK Ayer Hitam. Kaedah kajian yang dijalankan adalah berbentuk kuantitatif. Data telah dianalisis menggunakan perisian *Winstep Version 3.69.1.11* dengan pendekatan Model Pengukuran Rasch sepenuhnya. Analisis diskriptif iaitu min skor dan min ukuran digunakan untuk mengenal pasti persepsi pelajar dan analisis inferensi iaitu ujian-t bagi menilai perbezaan minat pelajar terhadap pengajaran dan pembelajaran Perniagaan dan Keusahawanan berdasarkan jantina pelajar. Dapatan menunjukkan bahawa persepsi pelajar terhadap pelaksanaan pengajaran dan pembelajaran Perniagaan dan Keusahawanan berada pada tahap tinggi bagi empat konstruk tersebut iaitu dengan nilai min skor 4.38 (min ukuran -17), 4.27 (min ukuran -0.10), 4.26 (min ukuran 0.04) dan 4.28 (min ukuran 0.02). Tidak terdapat perbezaan yang signifikan di antara minat pelajar berdasarkan jantina ($t = 1.71$ dan $p = .0869$). Pengkaji mencadangkan kajian lanjutan melibatkan guru Kemahiran Hidup sebagai sampel kajian untuk melihat kejayaan atau halangan yang dihadapi oleh mereka dalam proses pengajaran dan pembelajaran Perniagaan dan Keusahawanan.

1.0 Pengenalan

Antara agenda utama negara ialah mewujudkan masyarakat yang bercirikan perniagaan dan keusahawanan kerana bidang kerjaya ini penyumbang besar terhadap pembangunan ekonomi negara (Abdullah, Azizee & Laila, 2012). Maka komponen perniagaan dan keusahawanan diajar bermula di sekolah rendah demi menepati hasrat dan objektif mewujudkan masyarakat usahawan yang berdaya tahan dan berdaya saing. Mata pelajaran Kemahiran Hidup mengandungi pelbagai komponen dan diantaranya ialah perniagaan dan keusahawanan. Melalui perniagaan dan keusahawanan pelbagai kemahiran dan pengetahuan didedahkan kepada pelajar yang berkait rapat dengan kehidupan seharian mereka (Lope Pihie & Elias, 2000). Antaranya ialah jual beli, dan ciri-ciri keusahawanan seperti mempunyai matlamat hidup, bersemangat, berdaya saing dan berdaya usaha.

2.0 Latar belakang masalah

Sistem pendidikan merupakan instrumen yang menjadi wadah utama dalam pembangunan bangsa dan negara. Perubahan persekitaran dan global menuntut dasar pendidikan negara

yang mantap dalam keadaan pendidikan yang berubah-ubah sejajar dan relevan dengan keperluan semasa (Che Hassan, Che Hassan & Buang, 2010). Dahulu pendidikan Perniagaan dan Keusahawanan kurang diberi perhatian dalam pendidikan formal. Keadaan berubah apabila berlakunya krisis ekonomi pada akhir tahun 1970-an menyebabkan bilangan penganggur bertambah. Sejak itu pendidikan Perniagaan dan Keusahawanan diberi perhatian dan berkembang kerana banyak membantu dalam membangunkan ekonomi negara (Nelson & Neck, 1982). Melalui bidang ini budaya makan gaji dapat dikikis dan digantikan dengan budaya mencipta pekerjaan sendiri (Judeh & Rahim, 2011).

Kajian menunjukkan perancangan pembangunan sektor pendidikan yang baik dan berkesan mampu mempercepatkan pembangunan dan pertumbuhan ekonomi sesebuah negara (Ali *et al*, 2009). Oleh yang demikian, mata pelajaran KH telah dimasukkan dalam Kurikulum Baru Sekolah Rendah (KBSR) yang telah digubal oleh Kementerian Pendidikan. Pusat Perkembangan Kurikulum telah ditugaskan untuk merancang satu sukatan pelajaran KH untuk Tahap Dua. Di sekolah penerapan budaya perniagaan dan keusahawanan diserapkan dalam Kurikulum Standard Sekolah Rendah (KSSR) yang diperkenalkan pada tahun 2011 dalam semua mata pelajaran. Selain daripada itu, perniagaan dan keusahawanan juga merupakan komponen mata pelajaran Kemahiran Hidup Sekolah Rendah di ajar kepada murid-murid tahap 2. Manakala di sekolah menengah di ajar dalam Perdagangan, Ekonomi, Perakaunan dan Kemahiran Hidup Bersepadu.

Secara umumnya mata pelajaran Kemahiran Hidup Sekolah Rendah merupakan mata pelajaran bercorak amali yang diajar kepada pelajar tahap dua di dalam Kurikulum Bersepadu Sekolah Rendah (KBSR). Mata pelajaran ini merangkumi dua bidang iaitu reka bentuk dan teknologi (RBT) dan perniagaan dan keusahawanan. Pelajar didedahkan kepada lapan topik iaitu barang jualan, merancang jualan, menyediakan jualan, mempromosi jualan, mengurus jualan, merekod jualan, mengurus perbelanjaan diri, risiko dalam perniagaan dan sikap pengguna yang bijak. Pelajar diajar dengan pengetahuan mengenai amalan perniagaan dan keusahawanan secara asas dan nilai keusahawanan. Ini penting demi menjayakan Falsafah Pendidikan Kebangsaan yang menjurus kepada melahirkan insan yang harmonis dan seimbang serta dapat memberikan sumbangan kepada keluarga, masyarakat dan juga negara (Mohd Hassan Basri, 2007).

3.0 Pernyataan Masalah

Perniagaan dan keusahawanan merupakan tulang belakang ekonomi negara. Namun demikian terdapat isu di mana sikap guru kemahiran hidup yang menganggap mata pelajaran ini tidak penting, bersikap sambil lewa dan ambil mudah kerana guru lebih mementingkan mata pelajaran teras untuk UPSR. Ini telah dibuktikan dalam kajian Bakari, Hatta & Mohamad (2007) dan ini menunjukkan sekolah masih lagi cenderung kepada berorientasikan peperiksaan dan membunuh kemeriahan dan keseronokan alam persekolahan pelajar (Tuah, 2007). Terdapat rungutan berkenaan kemahiran guru yang rendah dan kurang kreatif, penggunaan bahan bantu mengajar yang membosankan dan kaedah pengajaran yang kurang berkesan (Maimun & Ruslan, 2005). Guru perlu menguasai pedagogi iaitu kaedah mengajar yang merupakan asas kepada profesion perguruan. Guru sering dihantar mengikuti kursus berkenaan kaedah pengajaran dan pembelajaran namun masih ada guru yang tidak mempraktikkan dan mengaplikasikan sepenuhnya semasa mengendalikan kelas yang sebenar (Nordin, 2006).

Selain itu, motivasi guru yang rendah telah mengehadkan pembelajaran dan kemampuan pelajar untuk mendapatkan ilmu (Ishak, Ariffin, Din & Abdul Karim, 2002). Tinjauan awal juga menunjukkan guru kemahiran hidup kurang menerapkan nilai keusahawanan kepada pelajar dan kurang berkemahiran dalam komunikasi secara efektif menjadikan kelas menjadi suram dan membosankan. Oleh itu kefahaman asas pelajar berkenaan perniagaan dan keusahawanan adalah kurang sedangkan ia memerlukan kefahaman yang kukuh pada peringkat awal agar para pelajar dapat meneruskan proses pembelajaran dengan baik dan menimbulkan minat kepada mereka (Lope Pihie & Elias, 2000). Oleh yang demikian satu kajian perlu dijalankan bagi melihat minat pelajar sekolah

rendah terhadap topik ini dan tahap persepsi pelajar terhadap pengajaran dan pembelajaran perniagaan dan keusahawanan oleh guru kemahiran hidup di sekolah rendah daerah Batu Pahat dari aspek sikap guru, kemahiran dan penerapan nilai keusahawanan dan persepsi minat pelajar dalam pengajaran dan pembelajaran perniagaan dan keusahawanan.

4.0 Persoalan Kajian

Bagi mencapai objektif kajian yang akan dijalankan, pengkaji telah mengutarakan beberapa persoalan kajian iaitu:

1. Apakah sikap guru terhadap pengajaran dan pembelajaran Perniagaan dan Keusahawanan Kemahiran Hidup Sekolah Rendah di Daerah Batu Pahat dari persepsi pelajar?
2. Apakah tahap kemahiran guru dalam pengajaran dan pembelajaran Perniagaan dan Keusahawanan Kemahiran Hidup Sekolah Rendah di Daerah Batu Pahat dari persepsi pelajar?
3. Apakah persepsi pelajar terhadap nilai keusahawanan yang diterapkan oleh guru Kemahiran Hidup Sekolah Rendah di Daerah Batu Pahat?
4. Apakah persepsi pelajar terhadap minat mereka dalam pengajaran dan pembelajaran Perniagaan dan Keusahawanan ?
5. Adakah wujud perbezaan minat pelajar terhadap pengajaran dan pembelajaran Perniagaan dan Keusahawanan berdasarkan jantina?

5.0 Kajian Literatur

5.1 Sikap guru dalam pengajaran dan pembelajaran Perniagaan dan Keusahawanan

Sikap merupakan sesuatu yang abstrak kerana ia tidak boleh dirasa dan tidak boleh dilihat dengan pancaindera. Namun, sikap boleh dikesan menerusi gelagat individu dalam menjalani kehidupan seharian (Abdul Ghani & Wan Ahmad, 2008). Sikap guru yang prihatin semasa proses pengajaran dan pembelajaran akan dapat melahirkan lebih ramai ahli perniagaan dan usahawan. Ini kerana guru yang prihatin mampu menarik perhatian pelajar serta menjadi idola kepada pelajar. Malah sikap ini dapat mempengaruhi pelajar dari aspek hasil pembelajaran (Hashim, 2002). Suasana pembelajaran yang berfokus dan menarik adalah kesan daripada sikap prihatin guru (Hussin, 2004).

Guru yang bersikap sabar merupakan guru yang boleh mengawal perasaan sendiri (Mok, 2009). Ini bermaksud guru mudah menjalin hubungan yang erat dengan para pelajarnya dan mempunyai ketahanan rohani dan jasmani untuk menghadapi ketidakselesaan dan derita. Manakala jenaka atau kecindan ialah sesuatu yang berunsur kelakar, lucu dan lawak. Guru yang bersikap humor akan membawa suasana riang gembira di dalam bilik darjah atau bilik Kemahiran Hidup kerana guru mudah didekati oleh para pelajarnya. Hubungan guru dengan pelajar akan terjalin erat dalam suasana yang kondusif, seterusnya penyampaian pelajaran lebih menarik dan berkesan (Mok, 2009).

5.2 Tahap kemahiran guru dalam pengajaran dan pembelajaran Perniagaan dan Keusahawanan

Dalam kajian ini kemahiran guru kemahiran hidup dibahagikan kepada tiga kemahiran iaitu kemahiran pedagogi, kemahiran dalam penggunaan bahan bantu mengajar dan kemahiran komunikasi.

5.2.1 Kemahiran pedagogi

Pedagogi didefinisikan sebagai kemahiran mengajar yang digunakan oleh guru bagi menyampaikan pengetahuan kepada pelajar (Sulaiman, 2004). Pedagogi boleh dirumuskan sebagai ilmu mengajar yang meliputi kemahiran dan kebolehan dalam aspek-aspek seperti kaedah pengajaran, prinsip-prinsip pengajaran, gaya pengajaran dan pembelajaran dan penilaian pengajaran. Pengetahuan pedagogi merupakan pengetahuan yang unik kepada profesion perguruan kerana ia adalah pengetahuan yang dapat membantu guru menyelesaikan masalah yang berkaitan pendidikan dan ini membezakan profesion guru dengan profesion yang lain (Jacobsen, *et al.*, 1999).

5.2.1.1 Kemahiran set induksi

Set induksi merupakan cara guru untuk memulakan pengajaran (Eee Ah Meng, 2001). Guru perlu menarik minat dan memotivasikan para pelajar agar bersedia untuk belajar dan berfikir tentang pelajaran yang akan disampaikan oleh guru di dalam kelas. Disamping itu juga set induksi boleh mempengaruhi hasil pembelajaran (Abu & Hamzah, 1998). Dapatan kajian menunjukkan set induksi memberi tahap yang tinggi dan positif terhadap pelajar kerana melibatkan aktiviti berkenaan *brainstorming* terhadap topik pembelajaran yang lepas yang telah dipelajari oleh pelajar, mengulangkaji semula pembelajaran dengan merujuk kepada nota dan membetulkan kerja rumah (Kajian Thompson *et al.*, 2001). Set induksi merupakan set bagi memulakan sesuatu pelajaran yang melibatkan sebarang proses, idea, pendekatan teknik, sumber dan aktiviti yang dapat menarik perhatian pelajar agar bersedia menghadapi pelajaran (Hashim, Yaakub & Ahmad, 2007).

5.2.1.2 Kaedah atau strategi guru dalam pengajaran dan pembelajaran

Dalam pendidikan, konsep strategi merujuk kepada kebijaksanaan guru memilih pendekatan serta kecekapan merancang kaedah dan teknik dalam pengajaran dan pembelajaran berdasarkan objektif pelajaran yang telah ditentukan (Mok, 2009).

5.2.1.3 Pendekatan guru dalam pengajaran dan pembelajaran

Pendekatan pengajaran berpusatkan guru memerlukan guru yang aktif dalam menyampaikan pengajaran (Sulaiman, 2004). Pelajar hanya mendengar dan menerima ilmu yang disampaikan oleh guru. Kesannya pelajar bersifat pasif dan bertindak sebagai penerima sahaja. Interaksi antara guru dan pelajar adalah sehalu di mana guru menyoal dan mengajar manakala pelajar menjawab soalan yang diberikan oleh guru. Guru mendominasi keseluruhan sesi pengajaran dan pembelajaran dan pelajar bersifat pasif (Faulkner, 2006). Guru juga mengawal sepenuhnya aktiviti semasa proses PdP (Brown, 2008).

Pendekatan berpusatkan pelajar melibatkan pelajar dan pelajar yang berperanan penting dalam proses pengajaran dan pembelajaran. Oleh itu dalam aktiviti pengajaran dan pembelajaran yang dirancang, guru perlu melibatkan pelajar secara aktif untuk menggalakkan pembentukan diri pelajar secara analitis, kritis dan kreatif (Hassan, 2006). Interaksi dua hala wujud antara pelajar dengan pelajar dan pelajar dengan guru.

Pendekatan berpusatkan bahan lebih memberi penekanan kepada alat-alat bantu yang digunakan bagi memudahkan pelajar memahami pengajaran guru. Alat-alat bantu ini terdiri daripada dua jenis iaitu bahan pengajaran dan bahan pembelajaran seperti buku teks, modul sendiri, kad kerja, bahan bercetak, alat ujikaji dan komputer. Kedua-dua jenis bahan tersebut digunakan bagi memudahkan guru mengendalikan pengajarannya dan membantu pembelajaran pelajar.

5.2.2 Tahap Kemahiran guru dalam penggunaan bahan bantu mengajar atau teknologi pendidikan

Bahan bantu mengajar merupakan bahan yang terdiri daripada alat yang boleh menggambarkan pengalaman pembelajaran kepada pelajar dengan jelas (Iberahim, 2002). Guru menggunakan bahan bantu mengajar sebagai bahan sokongan pengajaran.

5.2.2.1 Media bukan cetak

Multimedia Interaktif merupakan suatu teknik yang menggabungkan teks, gambar, data, animasi, video dan bunyi. Satu perisian yang baik mestilah bersesuaian dengan objektif pengajaran dan pembelajaran (Hashim, 2007). Bahan multimedia yang mengandungi unsur interaktif dan reka bentuk yang menarik penting bagi menghasilkan pembelajaran yang lebih berkesan dan bermakna (Harun & Tasir, 2003). Penggunaan *YouTube* dan klip video dari laman sesawang dapat memberi gambaran yang jelas berkenaan perniagaan dan keusahawanan. Penggunaan teknologi komunikasi dan komputer seperti multimedia interaktif termasuklah CD interaktif mampu mempertingkatkan kadar penerimaan pelajar mengenai sesuatu bahan yang diajar sebanyak 30% lebih daripada kaedah menggunakan pengajaran tradisional (Aris *et al*, 2000). Penggunaan bahan bantu mengajar berasaskan teknologi perlu lebih dipraktikkan agar keberkesanan pengajaran dan pembelajaran dapat dipertingkatkan berdasarkan kajian Jasmi & Tamuri (2007).

5.2.2.2 Media cetak

Buku teks merupakan sumber rujukan atau alat bahan bantu mengajar (ABBM) utama guru dan pelajar di sekolah. Di dalamnya terkandung pelbagai jenis maklumat dan di susun berdasarkan topik dan sub topik mengikut sukatan pelajaran. Buku teks sangat mudah digunakan kerana mengandungi peta konsep dan ringkasan maklumat untuk pelajar memahami sesuatu topik (Basri, Chan & Fadzil, 2004). Manakala penggunaan papan tulis, papan putih atau papan hitam merupakan antara kaedah untuk menyampaikan pengajaran yang telah lama digunakan oleh guru. Guru perlu mempunyai kemahiran tertentu supaya dapat digunakan dengan baik seperti kemahiran menulis, merancang dan menyusun nota, membuat ilustrasi serta gambar rajah yang sesuai (Ashaari, 1999).

5.2.3 Kemahiran komunikasi guru dalam pengajaran dan pembelajaran

Kemahiran komunikasi adalah kebolehan menyalurkan idea secara tepat dan mudah bagi memastikan matlamat tercapai dan berdasarkan ilmu pengetahuan (Belzer, 2004). Proses pengajaran dan pembelajaran terdiri daripada proses serangkaian perbuatan pelajar dan guru atas dasar hubungan timbal balik berlangsung dalam suasana eduktif dan dikenali sebagai komunikasi (Haji Yeop, 2004). Tanpa komunikasi proses pengajaran sukar untuk dilaksanakan dengan sempurna dan berkesan (Aris, Yahaya, Harun & Tasir, 2000).

Pengajaran adalah proses komunikasi kerana melibatkan aktiviti interaksi dan perhubungan antara guru dengan pelajar (Mok, 2002). Hubungan erat yang terjalin antara guru dan pelajar akan mewujudkan suasana pembelajaran yang selesa (Ali, 2000). Komunikasi bukan lisan juga penting dalam proses pengajaran dan pembelajaran kerana walaupun tidak bercakap tetapi guru masih lagi memberi signal dalam bentuk hubungan mata, penampilan fizikal dan pergerakan. Dalam proses pengajaran dan pembelajaran, guru banyak berinteraksi dengan pelajar dalam bentuk seperti memberi penjelasan, menegur, memberi isyarat, menyoal pelajar, memberi penegasan, mengenakan denda, mengarah dan mendampingi murid berdasarkan penemuan Ab. Rahman (1996).

5.3 Penerapan nilai keusahawanan

Usahawan juga sinonim dengan inovatif dan kreatif (Ab.Aziz, 2003 & Idris 2009). Nilai usahawan dari aspek mengambil risiko dalam kebanyakan kajian menunjukkan golongan peniaga dan usahawan merebut peluang sambil menghitung risiko yang perlu mereka ambil atau hadapi (Allen, 2003). Malah mereka cuba untuk meminimalkan dan menguruskannya dengan baik. Oleh itu golongan usahawan teruja mendapat keuntungan dengan mencari jalan dan peluang baru daripada gangguan dan perubahan dalam proses menjalankan perniagaan (Abu Bakar, 2007). Usahawan mampu mencari kelainan di samping menambah nilai sistem, produk dan idea yang luar biasa. Oleh itu, guru perlu menguasai sifat inovasi dan pemikiran keusahawanan agar memudahkan penyampaian berkenaan ciri-ciri usahawan kepada para pelajar (Halim, Buang & Mohd Salleh, 2003).

Komitmen terhadap inovasi perlu disemai, dibaja dan dipupuk dalam diri usahawan (Ab Aziz, 2003). Usahawan melihat masalah sebagai satu cabaran kerana setiap masalah akan dianalisis dan dikaji dengan teliti agar penyelesaian terbaik dapat dilaksanakan (Khalil, 2003). Oleh itu guru akan mendidik pelajar dalam melahirkan idea-idea baru atau penyelesaian masalah secara inovatif dan mewujudkan strategi-strategi alternatif yang lebih cekap untuk mencapai matlamat perniagaan. Kegagalan merupakan risiko yang perlu dihadapi oleh setiap individu yang menceburi bidang ini.

5.4 Minat pelajar dalam pengajaran dan pembelajaran Perniagaan Dan Keusahawanan

Minat pelajar merupakan suatu alat ukur untuk menilai keberkesanan pengajaran dan pembelajaran dalam bilik darjah. Kajian oleh Boon & Bohari (2010), mendapati persepsi pelajar adalah pada tahap sederhana di mana separuh sahaja pelajar bersetuju bahawa mereka cenderung dan minat untuk menceburi bidang Perniagaan dan Keusahawanan. Secara keseluruhannya kajian yang dijalankan oleh Boon & Bohari (2010) menunjukkan pelajar yang berpersepsi baik dan positif akan mendorong meminati bidang ini. Manakala dapatan kajian Mohd Bokhari (2006) berkenaan persepsi pelajar terhadap minat mereka dalam perniagaan dan keusahawanan pada faktor isi kandungan adalah tinggi dengan 81.5% pelajar bersetuju dengan nilai purata 3.86 dan sisihan piawai 0.69. Manakala kajian yang telah dijalankan untuk meninjau tahap persepsi pelajar Universiti Teknologi Malaysia menunjukkan tahap yang positif atau tinggi berkenaan minat mereka menceburi bidang ini (Kajian Hashim & Md Yasin, 2011).

6.0 Metodologi

Kajian yang dijalankan adalah berbentuk tinjauan yang melibatkan kaedah kuantitatif diskriptif. Penyelidikan berbentuk kuantitatif mementingkan keobjektifan dalam pengumpulan data berdasarkan andaian setiap fenomena dapat diterangkan dengan ekemen-elemen terlibat diukur dalam fenomena berkenaan (Idris, 2010). Menerusi kajian tinjauan, pengkaji memungut data dalam satu masa tertentu sahaja dan kebiasaannya menggunakan soal selidik (Abdul Ghafar, 2003). Instrumen yang digunakan oleh pengkaji adalah dengan menggunakan borang soal selidik untuk mendapatkan serta merealisasikan matlamat kajian yang dilakukan. Maklumat dan data dianalisis menggunakan perisian *Winstep Version 3.69.1.11*. Responden dikehendaki menjawab semua item yang dikemukakan oleh pengkaji. Item skala Likert berskala lima digunakan bagi mendapatkan maklum balas daripada responden.

7.0 Dapatan kajian

Dalam kajian ini, pengkaji menggunakan analisis min skor dan min ukuran untuk mengenal pasti persepsi responden terhadap tahap pelaksanaan pengajaran dan pembelajaran Perniagaan dan Keusahawanan dalam kalangan guru Kemahiran Hidup di daerah Batu Pahat.

Hasil dapatan dianalisis mengikut persoalan kajian yang telah ditetapkan.

7.1 Persoalan kajian pertama

Jadual 1 : Analisis item persepsi pelajar terhadap sikap guru dalam pengajaran dan pembelajaran Perniagaan dan Keusahawanan

Dimensi	Kod Item	Item	Min Skor	Min Ukuran	Tahap
Sabar	B01	menjawab pertanyaan yang dikemukakan oleh kami dengan sabar	4.59	-.78	Tinggi
	B02	suka mendenda pelajar	4.19	.36	Tinggi
	B03	sabar terhadap pelajar yang tidak memberi tumpuan terhadap sesi pembelajaran	4.18	.39	Tinggi
	B04	sabar dalam mengawal disiplin pelajar semasa sesi pembelajaran	4.36	-.06	Tinggi
Prihatin	B05	memastikan kami faham tentang sesuatu topik sebelum beralih ke topik seterusnya	4.65	-1.02	Tinggi
	B06	menghargai pendapat pelajar	4.35	-.04	Tinggi
	B07	memberi bimbingan kepada kami setiap masa tidak kira waktu	4.15	.45	Tinggi
Humor/ Kecندان	B08	memasukkan unsur-unsur kelakar(humor) bagi mewujudkan suasana ceria dalam kelas	4.51	-.51	Tinggi
	B09	memasukkan unsur-unsur kelakar (humor) bagi meningkatkan minat kami belajar	4.49	-.45	Tinggi
	B10	dapat mengatasi masalah malu pelajar	4.2	.34	Tinggi
	B11	membuat jenaka menyebabkan kami tenang untuk belajar	4.41	-.20	Tinggi
	B12	menggunakan jenaka menyebabkan masa belajar membazirkan waktu	4.49	-.45	Tinggi
Jumlah keseluruhan			4.38	-.17	Tinggi

Berdasarkan jadual 1, analisis jumlah keseluruhan nilai min skor ialah 4.38 dan nilai min ukuran ialah -.17 logit. Menurut Wiersma (2000) nilai min skor ini terletak pada tahap yang tinggi. Dapatan kajian ini menunjukkan bahawa persepsi pelajar terhadap sikap guru dalam pengajaran dan pembelajaran Perniagaan dan Keusahawanan adalah pada tahap yang tinggi.

7.2 Persoalan kajian kedua

Jadual 2 : Analisis item persepsi pelajar terhadap tahap kemahiran guru dalam pengajaran dan pembelajaran Perniagaan dan Keusahawanan

Dimensi	Kod Item	Item	Min Skor	Min Ukuran	Tahap
Set Induksi	C01	memulakan pengajaran dengan sesuatu yang menarik	4.29	.02	Tinggi
	C02	menyoal pelajar berkenaan topik yang lalu untuk menguji kefahaman kami	4.58	-.86	Tinggi
	C03	memberi contoh berkaitan dengan topik supaya kami lebih faham	4.70	-1.39	Tinggi

Jadual 2: (sambungan)

Berpusatkan guru	C04	mengajar dari yang mudah kepada yang sukar	4.41	-.31	Tinggi
	C05	memberi penerangan yang jelas mengenai mata pelajaran perniagaan dan keusahawanan	4.46	-.47	Tinggi
	C06	menulis isi penting di papan putih atau papan hitam supaya kami faham	4.68	-1.26	Tinggi
	C07	bercerita dengan kami isu terkini berkenaan perniagaan dan keusahawanan	4.10	.45	Tinggi
Berpusatkan Pelajar	C08	memberi arahan yang jelas kepada para pelajar	4.52	-.68	Tinggi
	C09	memberi penerangan tentang aktiviti yang akan dijalankan	4.50	-.60	Tinggi
	C10	menggalakkan kami melibatkan diri secara aktif dalam aktiviti yang dirancang	4.41	-.29	Tinggi
	C11	memastikan kami belajar aspek perniagaan dan keusahawanan secara berkumpulan	4.32	-.06	Tinggi
	C12	suka mendengar idea-idea kami semasa sesi pembelajaran	4.28	.06	Tinggi
	C13	memberi masa yang cukup untuk kami membuat aktiviti atau latihan	4.54	-.74	Tinggi
Berpusatkan Bahan	C14	menggunakan bahan untuk membantu kami memahami konsep perniagaan dan keusahawanan	4.38	-.24	Tinggi
	C15	menggalakkan kami berdikari (melakukan sendiri) dengan aktiviti menggunakan bahan yang disediakan	4.20	.23	Tinggi
	C16	menggunakan bahan agar kami memahami pelajaran dengan lebih bermakna	4.35	-.14	Tinggi
	C17	menggunakan bahan menjadikan kami lebih kreatif	4.40	-.28	Tinggi
Kemahiran ABBM	C18	melayari blog-blog berkenaan perniagaan dan keusahawanan dari internet	3.46	1.34	Sederhana
	C19	memberi penerangan bahawa menerusi teknologi, perniagaan dan keusahawanan boleh dijalankan menerusi internet	4.27	.07	Tinggi
	C20	menggunakan bahan bacaan tambahan supaya kami lebih faham tentang perniagaan dan keusahawanan	3.99	.66	Tinggi
	C21	kerap mengedarkan nota edaran berkenaan perniagaan dan keusahawanan	3.65	1.14	Sederhana
	C22	menggunakan bahan bantu mengajar menyebabkan kami fokus untuk belajar perniagaan dan keusahawanan	4.23	.18	Tinggi
Kemahiran Komunikasi	C23	bertutur menggunakan bahasa yang mudah	4.67	-1.24	Tinggi
	C24	mengajar menggunakan ayat yang sesuai	4.66	-1.20	Tinggi

Jadual 2: (sambungan)

	C25	menggalakkan interaksi dua hala semasa mengajar	4.35	-.14	Tinggi
	C26	menggunakan pelbagai nada suara	4.07	.52	Tinggi
	C27	memberi pujian apabila kami dapat menjawab soalan guru	4.40	-.28	Tinggi
	C28	menggunakan bahasa badan semasa mengajar	3.95	.73	Tinggi
	C29	akan membeliikkan mata apabila marah dengan kami	3.20	1.58	Sederhana
	C30	menggunakan gerak tangan untuk memberi penekanan terhadap isi yang disampaikan	4.21	.22	Tinggi
		Jumlah keseluruhan	4.27	-.10	Tinggi

Berdasarkan dapatan kajian pada jadual 2, nilai min skor keseluruhan ialah 4.27 dan min ukuran -.10 logit. Nilai 4.27 menurut Wiersma (2000) menunjukkan bahawa persepsi pelajar terhadap tahap kemahiran guru dalam pengajaran dan pembelajaran Perniagaan dan Keusahawanan adalah pada tahap yang tinggi.

7.3 Persoalan kajian ketiga

Jadual 3 : Analisis item persepsi pelajar terhadap penerapan nilai keusahawanan oleh guru Kemahiran Hidup Sekolah Rendah

Dimensi	Kod Item	Item	Min Skor	Min Ukuran	Tahap
Kreatif	D01	menggalakkan kami bersikap terbuka menerima kritikan	4.04	.58	Tinggi
	D02	menggalakkan kami bersikap terbuka menerima cadangan	4.29	.04	Tinggi
Inovatif	D03	menanamkan perasaan tidak takut pada kegagalan	4.30	.00	Tinggi
	D04	menggalakkan kami berani mencuba	4.50	-.60	Tinggi
	D05	menanamkan semangat percaya kepada diri sendiri	4.53	-.71	Tinggi
Bijaksana (menanggung Risiko)	D06	menggalakkan kami belajar menetapkan harga barangan atau produk	4.09	.49	Tinggi
	D07	menggalakkan kami menyusun strategi untuk menghadapi risiko kerugian	4.10	.47	Tinggi
		Jumlah keseluruhan	4.26	.04	Tinggi

Berdasarkan analisis jumlah keseluruhan nilai min skor pada jadual 3 ialah 4.26 dengan min ukuran 0.04 logit. Nilai min skor ini, menurut Wiersma (2000) berada pada tahap yang tinggi.

7.4 Persoalan kajian keempat

Jadual 4 : Analisis item persepsi pelajar terhadap minat mereka dalam pengajaran dan pembelajaran Perniagaan dan Keusahawanan

Dimensi	Kod Item	Item	Min Skor	Min Ukuran	Tahap
Guru	E01	galakkan guru untuk menceburi bidang perniagaan suatu hari nanti	4.23	.17	Tinggi
	E02	pernyataan guru bahawa bidang perniagaan dan keusahawanan memberi pendapatan yang sangat lumayan	4.34	-.10	Tinggi

Jadual 4: (sambungan)

Dimensi	Kod Item	Item	Min Skor	Min Ukuran	Tahap
	E03	guru memberi motivasi kepada kami dengan cara mengakses maklumat di laman web	4.04	.58	Tinggi
	E04	guru banyak memberi maklumat berkenaan perniagaan dan keusahawanan	4.27	.08	Tinggi
Isi kandungan	E05	projek buku skrap berkenaan perniagaan dan keusahawanan menarik minat saya untuk mempelajari bidang ini	3.86	.86	Tinggi
	E06	saya boleh menggunakan bahan kitar semula untuk menghasilkan barangan jualan	4.43	-.37	Tinggi
	E07	saya boleh mengubahsuai kertas kalender menjadi beg kertas	4.10	.45	Tinggi
	E08	saya boleh mengubahsuai roti menjadi sandwic	4.67	-1.22	Tinggi
	E09	saya boleh merancang untuk membuat rancangan jualan	4.38	-.21	Tinggi
	E10	saya boleh mempromosi barangan di internet	4.27	.08	Tinggi
	E11	saya belajar membuat borang pesanan	4.20	.26	Tinggi
	E12	saya boleh merekod pendapatan dan perbelanjaan	4.31	-.04	Tinggi
	E13	saya boleh membuat bajet sendiri supaya tidak berbelanja melebihi pendapatan	4.54	-.74	Tinggi
	Jumlah			4.28	.02

Dapatan kajian pada jadual 4 menunjukkan bahawa nilai min skor secara keseluruhan adalah berada pada tahap yang tinggi iaitu 4.28 dan nilai min ukuran adalah .02 logit. Menurut Wiersma (2000) nilai ini menunjukkan tahap yang tinggi.

7.5 Persoalan kajian kelima

Jadual 5 : Perbezaan minat pelajar terhadap pengajaran dan pembelajaran Perniagaan dan Keusahawanan berdasarkan jantina pelajar

Konstruk	Saiz DGF		T	P	Dapatan
	Lelaki	Perempuan			
Minat pelajar	.05	.05	1.71	.0869	Tiada perbezaan

Berdasarkan pada jadual 5 analisis dapatan bagi persepsi pelajar terhadap minat mereka dalam pengajaran dan pembelajaran perniagaan menunjukkan tidak wujud perbezaan di antara jantina pelajar di mana nilai $t = 1.71$ dan $p = .0869$.

7.6 Soalan terbuka berkenaan minat pelajar

Jadual 6 : Frekuensi dan peratus minat pelajar dalam pengajaran dan pembelajaran Perniagaan dan Keusahawanan

Tema	Frekuensi	Peratus
Guru saya kreatif, memberi informasi, sokongan dan galakkan	55	26.2
Perniagaan memberi keuntungan dan pendapatan yang lumayan	57	27.1
Guru bersemangat untuk mengajar	10	04.8
Pelajar menjadi kreatif, lebih berdisiplin dan mencuba sesuatu yang baru	47	22.4
Cita-cita menjadi ahli perniagaan dan usahawan yang berjaya	19	09.0
Sikap guru yang sabar, prihatin, ceria dan baik hati ketika mengajar	22	10.5
Jumlah	210	100

Berdasarkan jadual 6, minat responden paling tinggi pada tema perniagaan memberi keuntungan dan pendapatan yang lumayan dengan frekuensi 57 dan peratus 27.1%, diikuti oleh tema guru saya kreatif, memberi informasi, sokongan dan galakkan dengan frekuensi 55 dan peratus 26.2. Tema seterusnya ialah pelajar kreatif, lebih berdisiplin dan mencuba sesuatu yang baru dengan frekuensi 47 dan peratus 22.4%, diikuti oleh tema minat kerana sikap guru yang sabar, prihatin, ceria dan baik hati ketika mengajar dengan frekuensi 22 dan peratus 10.5%. Pada tema yang lain iaitu minat kerana cita-cita menjadi ahli perniagaan dan usahawan yang berjaya dengan frekuensi 19 dan peratus 9% dan tema yang akhir ialah minat kerana guru bersemangat untuk mengajar dengan frekuensi 10 dan peratus 4.8%.

8.0 Perbincangan

8.1 Persoalan pertama kajian

Pengkaji mendapati bahawa berdasarkan analisis kajian, persepsi pelajar pada persoalan pertama iaitu sikap guru adalah pada tahap yang tinggi iaitu nilai min skor 4.38 dan min ukuran -.17. Berdasarkan instrumen yang telah dijalankan iaitu pada item B01, B02, B03 dan B04 menunjukkan bahawa guru Kemahiran Hidup amat sabar dalam menjawab pertanyaan pelajar dan menangani karenah serta disiplin pelajar semasa proses pengajaran dan pembelajaran berlaku di dalam kelas atau Bilik Kemahiran Hidup. Terdapat tiga instrumen dalam dimensi prihatin dalam konstruk sikap iaitu pada item B05, B06 dan B07 dan ketiga-tiga item mempunyai nilai min skor yang tinggi. Ini menunjukkan bahawa guru Kemahiran Hidup di daerah Batu Pahat sangat prihatin terhadap kebolehan pelajarannya. Manakala item B08, B09, B10, B11 dan B12 menunjukkan nilai min skor yang tinggi pada dimensi humor. Dapatan ini menunjukkan bahawa amalan humor adalah penting dalam pengajaran dan pembelajaran di sekolah rendah. Ini membuktikan bahawa guru Kemahiran Hidup di daerah Batu Pahat mengamalkan sifat terbuka, mudah didekati dan mesra. Unsur ini menjadikan suasana kelas lebih riang, mesra dan mengurangkan tekanan dan ketegangan. Malah murid merasa lebih gembira (*enjoy*) dan membantu mereka menumpukan perhatian terhadap pelajaran.

8.2 Persoalan kedua kajian

Secara keseluruhannya tahap kemahiran guru dalam pengajaran dan pembelajaran adalah pada tahap yang tinggi di keempat-empat buah sekolah yang dikaji dengan nilai min skor keseluruhan ialah 4.27 dan min ukuran -.10. Pada peringkat permulaan sesi pengajaran dan pembelajaran, pemikiran pelajar telah dirangsang oleh guru dengan mengaitkan isi pelajaran dengan pengetahuan atau pengalaman sedia ada pelajar. Ini dapat dilihat pada item C01, C02 dan C03 pada Bab IV di mana item-item pada set induksi ini mempunyai nilai min skor yang tinggi. Ini menunjukkan ransangan adalah penting dalam set induksi agar murid bersedia untuk belajar dan berfikir tentang pelajaran yang akan disampaikan oleh guru

mereka. Guru Kemahiran Hidup di daerah Batu Pahat telah mempelbagaikan teknik mengajar untuk menarik minat pelajar belajar dan melahirkan pelajar yang cemerlang. Alat Bahan Bantu Mengajar (ABBM) adalah penting dalam pengajaran dan pembelajaran. Komunikasi sangat penting dalam proses pengajaran dan pembelajaran perniagaan dan keusahawanan. Tanpa komunikasi proses pengajaran sukar untuk dilaksanakan dengan sempurna dan berkesan. Dapatan kajian menunjukkan pada item C23, C24, C25, C26, C27, C28, C29 dan C30 menunjukkan nilai min skor yang tinggi kecuali pada item C29 berada pada nilai min skor sederhana. Ini kerana walaupun tidak bercakap tetapi guru masih lagi memberi signal dalam bentuk hubungan mata, penampilan fizikal dan pergerakan.

8.3 Persoalan ketiga kajian

Secara keseluruhannya persepsi pelajar terhadap penerapan nilai keusahawanan oleh guru Kemahiran Hidup adalah tinggi dengan min skor 4.26 dan min ukuran .04 logit. Ini bermaksud bahawa persepsi pelajar adalah tinggi pada item ini di mana guru Kemahiran Hidup telah berjaya menerapkan kepada pelajar bahawa dalam Perniagaan dan Keusahawanan perlu ada kreatififan dalam menjana idea, cadangan dan kritikan agar kejayaan dipeolehi dalam bidang perniagaan. Guru Kemahiran Hidup juga telah memberi input kepada pelajar bahawa dalam perniagaan perlu strategi-strategi untuk memperolehi keuntungan dan meminimalkan risiko kerugian agar perniagaan dapat diuruskan dengan baik sekali.

8.4 Persoalan keempat kajian

Minat pelajar merupakan suatu alat ukur untuk menilai keberkesanan pengajaran dan pembelajaran dalam bilik darjah atau bengkel. Ini bermakna minat pelajar amat penting kepada pembelajaran kerana ia boleh menghasilkan motivasi semasa proses pengajaran dan pembelajaran. Berdasarkan analisis data menunjukkan minat pelajar dalam pengajaran dan pembelajaran Perniagaan dan Keusahawanan adalah tinggi dengan nilai min skor keseluruhan 4.28 dan min ukuran .02 logit. Walaubagaimanapun dapatan ini bertentangan dengan dapatan kajian yang telah dijalankan oleh Boon & Bohari (2010) iaitu persepsi pelajar adalah pada tahap sederhana. Dapatan kajian pada dimensi isi kandungan ini selari dengan dapatan kajian Mohd Bokhari (2006) iaitu persepsi pelajar terhadap minat mereka dalam perniagaan dan keusahawanan pada dimensi isi kandungan yang disampaikan oleh guru mereka adalah tinggi dengan 81.5% pelajar bersetuju dengan nilai purata 3.86 dan sisihan piawai 0.69. Dapatan ini disokong oleh dapatan kajian Hashim & Md Yasin (2011) terhadap tahap persepsi pelajar di Universiti Teknologi Malaysia dalam keusahawanan adalah pada tahap yang positif atau tinggi.

8.5 Persoalan kelima kajian

Dapatan pengkaji dalam kajian ini menunjukkan tidak wujud perbezaan minat pelajar terhadap pengajaran dan pembelajaran Perniagaan dan Keusahawanan berdasarkan jantina kerana saiz DGF pelajar lelaki dan perempuan adalah sama iaitu 0.05 dengan nilai t 1.71 dan p ialah .0869. Dapatan kajian ini selari dengan dapatan kajian oleh Nasharudin & Harun (2010) iaitu tidak terdapat perbezaan yang signifikan di antara penguasaan keusahawanan dan minat antara pelajar lelaki dan perempuan. Ini menunjukkan bahawa faktor jantina tidak memainkan peranan penting dalam pembentukan minat keusahawanan. Namun begitu dapatan kajian ini bertentangan dengan dapatan kajian Boon dan Bohari (2010) terhadap minat pelajar bumiputera tingkatan empat di tiga buah sekolah di Skudai menunjukkan bahawa pelajar perempuan mempunyai min minat yang tinggi iaitu 2.27 berbanding dengan pelajar lelaki iaitu 1.99. Begitu juga dengan dapatan kajian Abu (2005) di mana minat pelajar perempuan terhadap keusahawanan dalam kalangan pelajar tingkatan empat di Wilayah Persekutuan Labuan adalah tinggi berbanding pelajar lelaki kerana pelajar perempuan mudah menerima arahan, daya tumpuan yang lebih, sabar dan teliti. Malah

dapatan kajian juga berbeza dengan dapatan kajian Zulkifli (1996) dalam Boon dan Bohari (2010) iaitu pelajar lelaki Institut Kemahiran Mara (IKM) lebih cenderung meminati bidang perniagaan dan keusahawanan berbanding pelajar perempuan Institut Kemahiran Mara (IKM).

9.0 Cadangan kajian

Berdasarkan dapatan kajian ini, pengkaji mengemukakan beberapa cadangan yang boleh dipertimbangkan oleh pihak-pihak berkenaan. Antaranya ialah:

- i. Mempelbagaikan lagi instrumen kajian dengan menggunakan kaedah temu bual.
- ii. Mengkaji hubungan di antara jenis program keusahawanan yang dijalankan di sekolah dengan penerapan nilai usahawan dalam kalangan murid sekolah rendah.
- iii. Pengkaji boleh menjalankan kajian mengenai perhubungan diantara minat guru dengan keberkesanan pengajaran dan pembelajaran pendidikan keusahawanan

Manakala cadangan untuk kajian lanjutan ialah

1. Kajian yang melibatkan guru Kemahiran Hidup sebagai sampel kajian untuk meninjau atau melihat kejayaan atau halangan yang dihadapi mereka dalam proses pengajaran dan pembelajaran topik-topik keusahawanan semasa mengajar elemen-elemen keusahawanan untuk dikaitkan dengan kemahiran yang diperolehi oleh pelajar.
2. Kajian berkaitan sejauh mana penglibatan agensi-agensi kerajaan atau bukan kerajaan yang terlibat dalam bidang keusahawanan membantu proses penerapan nilai keusahawanan dalam kalangan pelajar supaya dapat melahirkan usahawan yang berjaya.
3. Persepsi guru dalam pengajaran dan pembelajaran Perniagaan dan Keusahawanan Kemahiran Hidup Sekolah Rendah dan hubungannya dengan pencapaian pelajar.

10.0 Rumusan

Rumusan hasil dapatan kajian ini dapat memberi gambaran sebenar tahap pelaksanaan pengajaran dan pembelajaran Perniagaan dan Keusahawanan dalam kalangan guru Kemahiran Hidup sekolah rendah di daerah Batu Pahat dan minat pelajar dalam pengajaran dan pembelajaran Perniagaan dan Keusahawanan. Berdasarkan kepada persoalan kajian berkenaan persepsi pelajar terhadap sikap guru dalam pengajaran dan pembelajaran Perniagaan dan Keusahawanan di sekolah rendah menunjukkan bahawa persepsi pelajar adalah pada tahap yang tinggi. Ini menunjukkan guru telah menjalankan tugas dan tanggungjawabnya sebagai pendidik dengan sabar, prihatin dan menggunakan humor dalam pengajarannya agar pelajar berasa seronok dan minat untuk mempelajari topik ini. Ini kerana proses pembudayaan perniagaan dan keusahawanan bermula di peringkat rendah penting dalam membangunkan ekonomi negara kerana budaya keusahawanan amat diperlukan bagi mewujudkan masyarakat yang progresif, saintifik, berpandangan jauh dan inovatif.

Begitu juga dengan tahap kemahiran guru dalam kajian ini secara keseluruhannya menunjukkan bahawa persepsi pelajar adalah pada tahap yang tinggi. Ini menunjukkan bahawa guru kemahiran hidup di daerah Batu Pahat telah melaksanakan atau mengamalkan pengajaran dan pembelajaran menggunakan kemahiran pedagogi seperti yang disarankan dengan pelbagai kaedah yang sesuai dengan kebolehan dan keupayaan pelajar, mahir menggunakan teknologi dalam ABBM dan berkemahiran dalam berkomunikasi dengan pelajar.

Persepsi pelajar juga tinggi terhadap penerapan nilai keusahawanan yang diterapkan oleh guru mereka dalam pengajaran dan pembelajaran perniagaan dan keusahawanan. Ini menunjukkan bahawa pelajar telah diterapkan dengan nilai keusahawanan agar mereka

menjadi individu yang memiliki sifat-sifat perancang yang rapi, professional, kreatif, inovatif dan bijaksana dalam menghadapi risiko perniagaan.

Minat adalah penting dalam pengajaran dan pembelajaran. Dalam kajian ini dapat disimpulkan bahawa persepsi pelajar terhadap minat mereka dalam pengajaran dan pembelajaran Perniagaan dan Keusahawanan adalah tinggi. Ini dapat dilihat dari dimensi guru dan dimensi isi kandungan dalam topik Perniagaan dan Keusahawanan. Berdasarkan kepada soalan terbuka yang diedarkan kepada pelajar, kesemuanya menyatakan mereka berminat mempelajari topik ini. 27.1% pelajar menyatakan bahawa mereka berminat kerana perniagaan memberi keuntungan dan pendapatan yang lumayan dan 26.2% menyatakan mereka berminat kerana guru mereka kreatif, memberi informasi, sokongan dan galakkan. Manakala 22.4% pelajar menyatakan bahawa mereka berminat kerana mereka akan menjadi kreatif, lebih berdisiplin dan mencuba sesuatu yang baru. 10.5% minat mereka adalah kerana sikap guru yang sabar, prihatin, ceria dan baik hati ketika mengajar, 9% minat kerana mereka bercita-cita untuk menjadi ahli perniagaan dan usahawan yang berjaya dan 4.8% responden berminat kerana sikap guru yang bersemangat semasa mengajar.

Berdasarkan dapatan kajian, jelas menunjukkan bahawa guru berperanan penting dalam melahirkan modal insan dalam bidang Perniagaan dan Keusahawanan agar mereka menjadi ahli perniagaan dan usahawan yang berpendidikan dan terdidik dalam membangunkan ekonomi negara suatu hari nanti.

11.0 Rujukan

- Ab. Aziz, Y. (2003). *Prinsip Keusahawanan*. Petaling Jaya : Prentice Hall Publisher.
- Abdul Ghafar, M.N.,(2003). *Reka Bentuk Tinjauan Soal Selidik Pendidikan*.Skudai : Penerbit Universiti Teknologi Malaysia Sdn. Bhd.
- Abdul Ghani Azmi, I. & Wan Ahmad, W.S. (2008). Pengaruh sikap dan demografi ke atas demografi
- Abdul Rahman A.B. (1996). Komunikasi Bilik Darjah. Kelantan : *Jurnal Akademik*, Maktab Perguruan Kota Bahru, Pengkalan Chepa.
- Abdullah, M.Y.Y, Azizee, A. dan Laila, M, (2012), *Keberkesanan Program Karnival Minggu Usahawan (KMU) terhadap Ciri-ciri Kompetensi Keusahawanan Dalam Kalangan Pelajar Jabatan Perdagangan, Politeknik Mukah Sarawak*, Digest Penyelidikan, Politeknik Mukah Sarawak, edisi 1 2012.
- Abu, R. & Hamzah, R. (1998). *Pedagogi*. Kuala Lumpur : Hainemann.
- Abu Bakar, R. (2007). Kesedaran Pelajar PLTV Dalam Menceburi Bidang Keusahawanan : Tinjauan Terhadap Pelajar Di Pusat Latihan Giat Mara Daerah Batu Pahat. *Jurnal Pendidikan Universiti Tun Hussein Onn Malaysia*.(Tidak diterbitkan).
- Ali,W.Z.,(2000). *Memahami Pembelajaran*. Kuala Lumpur : Utusan Publications and Distributions Sdn. Bhd.
- Ali, H., Ahmad, L., Ahmad, S., & Ali, N. (2009). Keperluan, Kepentingan dan Sumbangan Perancangan Pendidikan Dalam Pembangunan EkonomiMalaysia. *Jurnal e-Bangi*, 4(1), 13-29
- Allen, K.R. (2003). *Launching New Ventures: An Entrepreneurial Approach (3rd Edition)*. US : Houghton Mifflin Company.
- Atkinson, R.L Atkinson. R.C., dan Hilgard , E.R., (1983). *Introduction to Psychology* (Edisi Ke-8). New York : Harcourt Brace Jovanovich.
- Aris, B., Yahaya,N., Harun, J.H., & Tasir, Z.,(2000). *Teknologi Pendidikan : Dari Yang Tradisional Kepada YangTerkini*. Johor: Universiti Teknologi Malaysia.
- Aris, B., Yahaya,N., Harun, J.H., & Tasir, Z.,(2000). *Teknologi Pendidikan*. Johor Bahru : UTM Skudai.
- Ashaari, O. (1999). *Pengajaran Kreatif untuk Pembelajaran Aktif*. Kuala Lumpur : Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Bakari, H. M., Hatta, & Mohamad. (2007). Pelaksanaan Mata Pelajaran Kemahiran Hidup di Sekolah Rendah Daerah Besut, Terengganu. *Seminar Penyelidikan Pendidikan Institut Perguruan 57(2) Batu Lintang* .
- Basri, S., Chan L.C., & Fadzil, M.,(2004). *Penggunaan Buku teks Secara berkesan dalam Pengajaran dan embelajaran Sejarah untuk Murid Berprestasi Rendah di peringkat Sekolah Menengah*.
- Belzer, K. (2004). *Project Management: Still More Art Than Science*.
<http://www.pmforum.org/library/papers/BusinessSuccess.htm>
- Boon, Y. & Bohari, S. (2010). *Kesediaan Untuk Menceburi Bidang Keusahawanan Di Kalangan Pelajar-Pelajar Bumiputera Tingkatan Empat Di Tiga Buah Sekolah Sekitar Skudai, Johor*. Fakulti Pendidikan , Universiti TeknologiMalaysia (Tidak diterbitkan)
- Che Hassan, S. (2010). *Penguasaan Kemahiran Insaniah (Kemahiran Keusahawanan) Dalam Kalangan Guru Sekolah Di Malaysia*. Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Che Hassan, S., Che Hassan, N. dan Buang, N. A.,(2010). *Penguasaan Kemahiran Insaniah (Kemahiran Keusahawanan) Dalam Kalangan Guru Sekolah Di Malaysia. Proceedings of The 4th International Conference On Teacher Education; Join Conference UPI & UPSI Bandung, Indonesia, 8-10 November 2010*.

- Ee, A. M.,(2002). *Pedagogi Satu Pengenalan : Edisi Ketiga* . Kuala Lumpur: Fajar Bakti Sdn. Bhd.
- Faulkner, S.A. (2006). Testing vs teaching: The perceived Impact of Assessment demand on middle grades instructional practices. *Research in middle level education online*, 29(7), 1-13.
- Gurtler, L. (2002). *Humor in Educational Contexts*. Paper presented at the 110th Annual Meeting of the American Psychological Association, (Chicago, IL, 22–25 August 2002. (ERIC Document Reproduction Series No. ED470470).
- Haji Yeop, A.B.,(2004).*Panduan Kerjaya Guru Bestari*. Kuala Lumpur : Otopad & Print Sdn. Bhd.
- Halim, L., Buang, N.A. & Mohd Salleh, K.(2003). *Projek Arus Perdana 11 API/2000* : Fakulti Pendidikan UKM.
- Harun, J. Aris, B dan Tasir, Z. (2003). *Pendapat Murid Tentang Reka Bentuk Perisian Multimedia Yang Berasaskan Kepada Pendekatan Pembelajaran Konstruktivis*. Johor Bahru : Universiti Teknologi Malaysia (UTM) Skudai.
- Hashim, A.,(2002). *Persepsi Pelajar Terhadap Peranan Koperasi Sekolah Dalam Membentuk Sifat Keusahawanan*. Tesis Sarjana Muda Serta Pendidikan, Universiti Teknologi Malaysia, Skudai
- Hashim, Y.,(2007), *Media Pengajaran Untuk Pendidikan dan Latihan*. Shah Alam: Penerbit Fajar Bakti Sdn Bhd.
- Hashim, S., Yaakub, R. & Ahmad, M.Z., (2007). *Pedagogi: Strategi dan Teknik Mengajar Yang Berkesan*. Kuala Lumpur: PTS Publication Distribution Sdn.Bhd.
- Hassan, A., (2001). *Penteorian Sosiologi Dan Pendidikan*. Tanjung Malim: Quantum Books.
- Hassan, A. (2006). *Siri pengajaran dan pembelajaran Bahasa Melayu 13*, Kuala Lumpur: PTS Professional Publishing.
- Hussin, S. (2004). *Pendidikan Di Malaysia, Sejarah Sistem Dan Falsafah*. Selangor: Fakulti Pengajian Pendidikan, Universiti Putra Malaysia.
- Iberahim, Z.,(2002). *Kesan Penggunaan Alat Bahan Bantu Mengajar (ABBM) Dalam Mata Pelajaran C213 Teknologi Binaan Dan Bahan : Kajian Kes Di Politeknik Kota Bahru*. Kolej Universiti Tun Hussein Onn.
- Idris, N. (2010). *Penyelidikan Dalam Pendidikan*. Kuala Lumpur . Mc Graw Hill Education.
- Idris, A.R. & Adam, N. (2010). *Penggunaan Internet Dalam Kalangan Guru-guru Sekolah Rendah Di Sekitar Johor Bahru, Johor*. Skudai: Universiti Teknologi Malaysia.
- Ishak, N., Ariffin S.R., Din, R.& Abdul Karim, A.,(2002). *Expanding Traditional Classroom Through Computer Technology: A Collaborative Learning Process*. pg 17-28
- Jacobsen, M.E. (1999). *The Gifted Adult: A Revolutionary Guide For Liberating Everyday Genius*, Ballantine Book. New York.
- James, D. L. (2001). Split a gut and learn: Theory and research. (ERIC Document Reproduction Series No. ED458671). Retrieved 17 June 2008, from ERIC database.
- Jasmi, K.A. & Tamuri, A.H. (2007). *Pendidikan Islam Kaedah P&P*. Cetakan Kedua, Skudai : Penerbit UTM.
- Judeh, M. A. & Rahim, S. E., (2011). Penerapan Nilai-Nilai Keusahawanan Melalui Mata Pelajaran Kemahiran Hidup.
- Khalil, K.,(2003). *Keusahawanan Sebagai Kerjaya*. Kuala Lumpur.
- Lope Pihie, Z.A., & Elias, H., (2000), *Pengajaran dan Pembelajaran Perdagangan, Keusahawanan dan Ekonomi Asas*.Serdang , Selangor : Universiti Putra Malaysia
- Maimun, A.L. & Roslan, A. (2005). *Kaedah Pengajaran Pengetahuan Agama Islam Di Brunei Darussalam*, Jurnal Pendidikan 30: 141 – 150.
- Malikow, M. (2007). Staying motivated and avoiding burnout. *Kappa delta pi record*. (ERIC Document eproduction Series No. EJ757352).
- Meng, E.A. (2002). *Pedagogi II*. Shah Alam : Fajar Bakti.
- Mohamad, B. (2011). *Teknologi Komunikasi dan Maklumat dalam Program Pendidikan Khas Aliran Teknik dan Vokasional di Malaysia*.
- Mohd Bokhari, I., (2006). *Penerapan Nilai-nilai Keusahawanan Melalui Mata Pelajaran Vokasional (MPV)*. Fakulti Perniagaan & Ekonomi: Universiti Pendidikan Sultan Idris.
- Mohd Hamzah, M.I & Attan, N. (2007). *Tahap Kesediaan Guru Sains Dalam Penggunaan Teknologi Maklumat Berasaskan Komputer Dalam Proses Pengajaran dan Pembelajaran*. Jurnal Teknologi, 46(E) Jun 2007, ms.45-60. Universiti Teknologi Malaysia.
- Mok ,S. S., (2001). *Psikologi Pendidikan Untuk Kursus Diploma Perguruan. Semester 2*, Subang Jaya, Selangor: Kumpulan Budiman Sdn. Bhd.
- Mok.S. S., (2002). *Pedagogi Untuk Kursus Diploma Perguruan*. Selangor: Kumpulan Budiman Sdn Bhd.
- Mok. S.S.. (2009). *Pengajaran dan Pembelajaran*. Selangor :Penerbitan Multimedia Sdn. Bhd.
- Mok S,S., (2010). *Pedagogi untuk pengajaran dan pembelajaran*. Edisi 4. Malaysia: Penerbitan Multimedia Sdn.Bhd.
- Nelson, R., & Neck, P. (1982). *The Practice Of Entrepreneurship*. Geneva :International Labour Office.
- Nordin, O., (2006). *Persepsi Pelajar Tingkatan Empat Di Sekolah Menengah Teknik Batu Pahat Terhadap Amalan Keselamatan Di Bengkel Automotif*
- Razali, I. (2002). *ICT Dalam Pendidikan: Trend Dan Isu Dalam Pengajaran dan Pembelajaran Sains Dan Matematik*. Jurnal Pendidikan Guru. Jilid (4) 5-11.
- Redzuan, M., (2001). *Psikologi Sosial* .Edisi Kedua. Malaysia : Penerbit Universiti Putra Malaysia.
- Sekaran, U. (2003). *Research Methods For Business : A Skill Building Approach* (4th Edition). Kundli : John Wiley & Sons.
- Sharani, M., & Madon, Z.,(2007).*Tip Pandai Belajar*. Kuala Lumpur : PTS Millenia.

- Sulaiman, E., (2004). *Pengenalan Pedagogi. Edisi 1*. Malaysia: Universiti Teknologi Malaysia.
- Thompson, S.J. *et al.* (2001). *Decision-Making In Planning And Teaching*. New York : Addison-Wesley Education Publishers Inc. 125-126.
- Tuah, A, B., (2007). Sistem Pentaksiran Kebangsaan - Pelengkap Kurikulum dalam Pembentukan Modal Insan Gemilang. *Persidangan Kurikulum Kebangsaan 2007* (hlm. 43-53). Negeri Sembilan: Pusat Perkembangan Kurikulum
- Wiersma, W. (2000). *Research Methods In Education : An Introduction*. Boston : Allyn and Bacon.
- Willard, M. (2006). Humor in the hands of seasoned montessorians. *Montessori Life: A Publication of the American Montessori Society*, 18(2) 50–53 2006. (ERIC Document Reproduction Series